

Samspil mellem uddannelse og erhverv

30
eksperimenter
bidrager

PROGRAM 2: SAMSPIL MELLE M UDDANNELSE OG ERHVERV UDVIKLINGSLABORATORIET FOR TRANSFER

Hvad er på spil?

Erhvervsrettede uddannelser er kendetegnet ved at de kombinerer teoretisk og praktisk viden, samt at en del af uddannelsestiden foregår i praktik. Det er både det, der gør uddannelserne unikke men også det der volder flest udfordringer.

En hovedudfordring er, at skabe sammenhæng mellem den teori elever og studerende lærer på uddannelsesinstitutionerne og den praksis de møder på praktiksteder. Undersøgelser peger på at en manglende kobling mellem teori og praktisk undervisning, er med til at skabe frafald på uddannelserne. Der er derfor behov for at finde nye veje til at styrke og udvikle samspelet mellem vekseluddannelsernes to parter for at forbedre uddannelsernes kvalitet.

Hvad går Samspil mellem uddannelse og erhverv ud på?

Program 2 har en målsætning om at udfordre de eksisterende læringsformer der er for elever, lærlinge og studerende i forbindelse med samarbejdet mellem uddannelse og virksomhed.

Kontakten til erhverv er et vigtigt element i elevers og studerendes læring og fastholdelse. Der er behov for et øget fokus på den enkelte elevs og studerendes læring i praktikken, og desuden et behov for alternative samarbejdsformer mellem skole/uddannelse og virksomhed/erhvervsliv.

En udfordring er, at uddannelsessted og praktikvirksomhed ofte repræsenterer to forskellige kulturer som kan være vanskelige at forene: de repræsenterer hver deres læringsrum. Det er derfor nødvendigt at eleven eller den studerende i højere grad står i centrum for sit læringsforløb.

Virksomheder og uddannelsesinstitutioner skal med andre ord udfordre de gængse typer af samarbejde mellem uddannelse og erhverv.

Fakta

Programmet arbejder indenfor 2 indsatser:

- Nye samarbejdsformer mellem uddannelse og praktik
- Praksislæring på nye måder

Udfordringer som programmet vil svare på

- Der er brug for øget samarbejde mellem uddannelses institutioner og aftagere for at sikre at studerende og elevers kompetencer matcher aftagernes behov, og som understøtter studerende og elevers samlede læringsforløb
- Der er brug for, at undervisningspraksis i vekseluddannelserne understøtter studerendes og elevers mulighed for transfer

Pointe

- I programmet deltager 30 lokalt forankrede eksperimenter, der blandt andet eksperimenterer med at skabe nye rum for fælles refleksion mellem uddannelsesinstitutioner og erhverv. Der eksperimenteres med at tænke, planlægge og gennemføre læringsaktiviteter der indeholder praktisk-orienterede udfordringer til elever, lærlinge og studerende. Målet med den praktisk betonedede tilrettelæggelse af ellers teoretisk orienteret stof, er at skabe nye muligheder, bedre motivation og øget aktivitet i undervisningen.

DELINDSATS 2.1.1: REFLEKTERENDE LÆRINGSRUM

Delindsatsens indhold

Delindsatsens ambition er at udvikle nye reflekterende læringsrum mellem uddannelses- og praktiksteder.

Ønske om ny forbedret praksis

Praksis på området er kendetegnet ved, at uddannelsesinstitutioner og praktiksteder sammen reflekterer over og udvikler modeller for, hvordan de i samarbejde kan understøtte elever og studerendes udbytte af uddannelsesforløb.

Nye reflekterende læringsrum styrker kvaliteten i skoleforløbene, fordi undervisningspraksis kan kobles tæt til praktikens oplæring. På samme vis styrkes kvaliteten i praksisoplæringen, da den er i tråd med det, der læres på uddannelsesinstitutionen.

Når der etableres en tæt kobling mellem uddannelsesinstitution og praktiksted, kan elever og studerende bedre se sammenhænge mellem teoretisk viden og praksisviden. Herved øges elever og studerendes transferbaserede læring imellem praktik og uddannelsessted.

Eksempler på udforskning af praksis

—uddrag fra eksperimentarbejde

I denne delindsats har flere eksperimenter arbejdet med at udvikle nye læringsrum og har konkret udfoldet en ny praksis: små og mellemstore virksomheder inviteres til såkaldte "match-events" sammen med elever og studerende, med det formål at de to parter gensidigt lærer af hinanden. Studerende og elever lærer således af Små og Mellemstore Virksomheders (SMV'ers) praktiske erfaring og virksomhederne kan få sparring fra "eksperter", der øger deres udviklingsmuligheder.

En eksperimentansvarlig fortæller:

".. de små (virksomheder) kom ind og fik en sparring og vi kunne udnytte deres evner og viden omkring iværksætter, om entreprenørskab, om praktisk ingeniørskab, forretningsforståelse. For både at berige de studerende og de ansatte"

De mange SMV'ere, der blev involveret i disse match-events, gav anledning til en dobbelt inspirationsproces: Virksomhederne blev inspireret til at tænke nyt, og uddannelsesinstitutionen blev inspireret til at tilrettelægge rammerne for de studerendes læringsforløb med nye praktiske perspektiver:

"Det handler om forventningsafstemning, det handler om en forforståelse der skal laves om både hos virksomhederne og hos de studerende og de ansatte på institutionen. For at få en praksislæring til at virke, hvis du skal have koblet det her sammen i det her spændingsfelt, hvis det skal kobles sammen, så bliver vi altså nødt til at lære at forstå hinanden"

Via de enkelte eksperimenter i delindsatsen er der identificeret følgende fund og mønstre:

- Studerende og elever skal have kendskab til praksis før de kommer i kontakt med virksomhederne, da det giver større tryghed i forhold til at lære
- Praktikvirksomheder/klinikker og uddannelsesinstitutioner skal være åbne og nysgerrige på hinandens verdener, for at skabe sammenhæng i studerende og elevers samlede uddannelse. Kontakterne skal indgås og vigtigst holdes ved lige
- Undervisningen på uddannelsesinstitutionerne skal facilitere rum hvor de studerende/eleverne kan opnå bevidsthed om hvad der kræves af dem i praksis.

DELINDSATS 2.1.2: NYE PRAKTIKFORMER

Delindsatsens indhold

Delindsatsen sætter fokus på udvikling af nye praktikformer, som øger antal, variation, fleksibilitet og kvalitet i praktikopklæring.

Ønske om ny forbedret praksis

Praksis er kendetegnet ved, at virksomheder og uddannelsesinstitutioner i tæt samspil udnytter de mange muligheder, der eksisterer for at oprette og anvende fleksible praktikforløb, hvad enten det er i regi af mesterlære, skolepraktik, kombinationsaftaler eller praktik i udlandet.

Den fleksible anvendelse af praktikmuligheder, samt det tætte samspil mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder, øger mulighederne for at der sættes fokus på transfer mellem teoretisk og praktisk læring. Herved forbedres elever og studerendes muligheder for kompetenceudvikling på vekseluddannelserne.

Når der udvikles nye praktikformer, øges mulighederne for, at praktikken kan udfylde de nødvendige rum på vekseluddannelsen, således at elever og studerendes muligheder for læring optimeres.

Eksempler på udforskning af praksis

—uddrag fra eksperimentarbejde

Under denne delindsats har et eksperiment arbejdet med at udvikle nye praktikformer. Der er afsøgt nye veje, når det handler om at give de studerende udvidede muligheder for relevant praktik. I det konkrete tilfælde er der udviklet en model for iværksætterpraktik, hvor de studerende i deres praktikperioder arbejder med at udvikle og beskrive et koncept for egen virksomhed. Udfordringen har været at få en sådan praktikform beskrevet så skarpt, at alle aktører, studerende, undervisere og praktikvejledere

har fælles billeder af, og greb til, at indarbejde dette som institutionel praksis.

Arbejdet med eksperimentet har båret frugt: Eksperimentet har udviklet et koncept "one-pager" der kort og klart beskriver, hvad en iværksætterpraktik er og hvilke krav der stilles til hvem. Den eksperimentansvarlige fortæller:

"Hvad er det man skal arbejde med i en iværksætterpraktik? -det har hele tiden været målet at det skulle være en one-pager, sådan så det var overskueligt for vejlederne og de studerende. Det skal ikke være 10 sider man skal sidde og læse. Det her er simpelthen det man skal."

Bredere set har eksperimentet også givet overraskende organisatorisk læring:

"Det der har overrasket, faktisk rigtig meget, det var at det er så personbåren. Du kan have på den samme uddannelse, en der sidder og siger vi ikke er ambitiøse nok og en der aldrig har hørt om det"

Via de enkelte eksperimenter i delindsatsen er der identificeret følgende fund og mønstre:

- Udvikling af nye praktikformer kræver intens og målrettet kommunikation mellem aktørerne
- Tilbud om nye praktikformer skal kommunikeres klart ud i organisationen, hvis det skal lykkes at tiltrække elever og studerende til disse
- Det kræver fodslag i en organisation at sætte en ny dagsorden for måden at tænke praktik på

DELINDSATS 2.1.3: TRANSFER

Delindsatsens indhold

Delindsatsens ambition er, at praktik- og uddannelsessted udvikler nye samarbejdsformer som skaber dybere indsigt, bedre sammenhæng og større progression for elever og studerende samt underviserne med henblik på udvikling og kvalitet i vekseldannelsesforløb.

Ønske om ny forbedret praksis

Samarbejdspraksis mellem praktik- og uddannelsessted er kendetegnet ved en didaktisk planlægning af sammenhængende uddannelsesforløb, der understøtter elever og studerendes transfer mellem uddannelses- og praktiksted.

Samarbejdspraksis giver undervisere på uddannelsesinstitutioner dybere indsigt i oplæring hos aftagere og aftagere opnår dybere indsigt i undervisningen på uddannelsesstederne. Samarbejdet indebærer endvidere en oprettelse af nye uddannelses- og praktikdesigns og strukturer, som skaber sammenhæng, synergi og progression i vekseldannelsesforløb.

Eksempler på udforskning af praksis

—uddrag fra eksperimentarbejde

Praksislæring kommer ikke af sig selv – forudsætningen er et tæt samspil mellem praktik- og uddannelsessted.

Med dette for øje, har delindsatsen arbejdet med at styrke kommunikationen mellem de to parter i vekseldannelse. Flere eksperimenter har fokuseret på at finde veje til at styrke dette samarbejde. Flere partner har arbejdet sammen om at øge kendskabet til hinandens arbejdsfelter: Institutioner har besøgt hinanden og skabt det kollegiale rum, der gør udvekslingen af viden. Dermed øges muligheden for praksistoning af undervisningen.

Det gensidige kendskab udvikler en tryghed der baner

vejen for større faglig åbenhed og dialog om den enkelte studerendes læringsforløb. En eksperimentansvarlig fortæller:

”Og hvordan kan de få en viden som vi ønsker de skal have, jamen det kan man, hvis vi går ind og blander os lidt i hvad der foregår på skolen. Og omvendt at underviserne blander sig i, hvad der faktisk sker ude i klinikken, så de kan se den her praksisnære tilgang til tingene og kan inddrage praksiseksempler fra klinikken, inde på skolen. Så derfor er vi ude i den her udviklingen af de nye metoder.”

Der er med andre ord udviklet en samarbejdskultur mellem skole- og praktiksted, der giver de studerende bedre muligheder for at se og skabe sammenhæng mellem to ellers ofte adskilte læringsrum i uddannelsen.

Fund og mønstre i delindsatsen

Via de enkelte eksperimenter i delindsatsen er der identificeret følgende fund og mønstre:

- Fælles viden blandt vejledere og undervisere om hinandens praksisser og læringsrum, skaber sammenhæng i uddannelsen for studerende og elever
- Samarbejde skærper bevidstheden om at eleven og den studerendes læring skal ses i et samlet uddannelsesperspektiv for at øge studerende og elevs transfer
- Samarbejdet giver studerende og elever en bedre forberedelse til praksis, således at praksischock blandt studerende og elever minimeres.
- Samarbejde på tværs af det samlede uddannelsesrum, giver synergi i studerende og elevs læring

DELINDSATS 2.2.1: PRAKSISVIDEN I AUTENTISKE SITUATIONER

Delindsatsens indhold

Delindsatsen har til formål at udvikle nye metoder og tilgange til praksislæring, som i højere grad giver mulighed for at anvende praksisviden i autentiske situationer.

Ønske om ny forbedret praksis

Undervisningspraksis er kendetegnet ved at tage udgangspunkt i og behandle autentiske problemstillinger fra erhverv og virksomheder.

Undervisning er praksisorienteret og læring baseres på relevante og autentiske cases og problemstillinger, som uddannelsesinstitutionerne og virksomhederne i fællesskab udvikler og løbende relevansvurderer.

Når undervisningen tilrettelægges praksisorienteret, giver det gode muligheder for, at elever og studerende kan koble teori og praksis sammen. Der skabes transfer mellem to læringsarenaer, så der ikke læres "teori for teoriens skyld". Derimod anskueliggør de praksisnære problemstillinger relevansen af at tilegne sig teoretiske forståelser af fagområdet.

Eksempler på udforskning af praksis—uddrag fra eksperimentarbejde

I denne delindsats er der eksperimenteret med at tænke, planlægge og gennemføre læringsaktiviteter i form af praktiskorienterede udfordringer til elever og studerende.

Flere eksperimenter viser, at praktisk betonet tilrettelæggelse af ellers teoretisk orienteret stof, giver nye muligheder og bedre motivation i undervisningen. Et eksperiment har således vist at det har stor motivationseffekt på eleverne når fagprofessionelle fra praktikken præsenterer cases og problemstillinger fra professionens fagområde som udgangspunkt for læringsforløb på uddannelsesinstitutionen. Effekten opstår ved, at elever tilskriver de fagprofessionelles

case-præsentationer en større autenticitet og dermed får en større motivation for at arbejde med de udfordringer, casen rummer.

Men også den anden vej rundt, er der gevinster at hente. Når lærerne besøger praktikstedet og får godt kendskab til det, kan undervisningen lettere praktiseres:

"Underviserne fra skolen vil så kigge efter hvad er det for nogen teorier eleverne anvender og hvad er det for nogen teorier vejlederne spørger ind til, som eleverne lærer på skolen.

Et andet eksperiment har arbejdet konkret på at udvikle et nyt og mere praksisrettet læringsrum, en "Sundhedsklinik", for de studerende. De studerende løser praktiske opgaver og lærer af praktiske situationer, og tilegner sig på samme tid teoretiske indsigter i området med sigte på at bruge disse i efterfølgende praktikker eller jobs. Når de studerende har afviklet et kursus i *Sundhedsklinikken*, gennemfører underviserne en "debriefing" med de studerende, hvor de i fællesskab reflekterer over, hvordan skolen til næste kursusforløb kan klæde de studerende yderligere på med de nødvendige – tværfaglige – teoretiske indsigter og praktiske handlemuligheder, der gør, at næste kursusforløb kan få løftet kvaliteten.

Via de enkelte eksperimenter i delindsatsen er der identificeret følgende fund og mønstre:

- Systematisk arbejde med elever og studerendes refleksion mellem skole og praksis øger studerende og elevs transfer
- Autensitet i undervisningen motiverer studerende og elever både i praksis og på uddannelsen

DELINDSATS 2.2.2: MODEL FOR OPLÆRINGSDIDAKTIK

Delindsatsens indhold

Delindsatsen sætter fokus på at afdække og udvikle oplæringssituationer med henblik på at udvikle en model for oplæringsdidaktik.

Ønske om ny forbedret praksis

Praksis på området er kendetegnet ved, at oplæringen sker på et didaktisk grundlag, der giver de bedste muligheder for at inddrage og udnytte den viden og de færdigheder, eleven og den studerende har med sig fra uddannelsesinstitutionen. Praktikansvarlige og de fagprofessionelle på uddannelsesinstitutionen udvikler løbende en oplæringsdidaktik, der er innovativ og nytænkende. Praktikansvarlige og de fagprofessionelle forholder sig kritisk reflekterende til egne og kollegers konkrete oplæringspraksis og indsigt i, hvad elever og studerende skal lære og opnå af kompetencer. Dette samspil mellem de to arenaer danner rammer for at udvikle en ny model for oplæringsdidaktik.

Eksempler på udforskning af praksis

-uddrag fra eksperimentarbejde

Delindsatsen har fokus på at udvikle en model for oplæringsdidaktik.

I Uddannelseslaboratoriet udarbejdes i øjeblikket en Ph.d.-afhandling indenfor oplæringsdidaktik, som vil bidrage med nye modeller herfor.

Flere eksperimenter har også arbejdet med en model for oplæringsdidaktik. Eksempelvis har et eksperimenterarbejde med hvordan studerende kan vidensdele opnåede teoretiske kompetencer med praktikvejlederen, på lige fod med at praktikvejlederne videndeler praktiske erfaringer med den studerende. Når rammerne er at "begge parter kommer med input" danner det grundlag for, at erfarne bioanalytikere får indblik i de studerendes viden og færdigheder. Dette understøtter at fagligheden højnes for begge parter.

Eksperimenterne peger på at et samarbejde i gensidig afhængighed om en konkret opgaveløsning danner grundlag for et ligeværdigt samarbejde, hvor transfer af viden og færdigheder foregår naturligt for begge parter.

DELINDSATS 2.2.3: NYE FORMER FOR OPLÆRINGSDIDAKTIK

Delindsatsens indhold

Delindsatsens formål er at udvikle nye former for oplæringsdidaktik i praktikken med henblik på at øge inddragelse af elever og studerende.

Ønske om ny forbedret praksis

Praksis på området er kendetegnet ved, at den praktiske oplæring sker i overensstemmelse med relevante faglige og personlige mål, og i vid udstrækning inddrager eleven og den studerende som en aktiv medspiller i tilrettelæggelsen af praktikken.

De oplæringsansvarlige kan se deres egen rolle som betydningsfuld for eleven og den studerendes samlede udbytte af uddannelsen. De undersøger løbende mulighederne for at forbedre læringsmuligheder for elever og studerende. Således øges mulighederne for, at eleverne og de studerende kan tage ansvar for og få større udbytte af den praktiske del af uddannelsen.

Eksempler på udforskning af praksis—uddrag fra eksperimentarbejde

Delindsatsens ambition er at identificere muligheder for at arbejde med nye former for oplæringsdidaktik.

Et eksperiment fundet veje til at formulere en

oplæringsdidaktik, hvor uddannelsesinstitution og praktiksted knyttes tættere sammen. Det eksperimenterende arbejde peger på at der bør være mere kommunikation mellem uddannelses- og praktiksted, hvis det samlede uddannelsesforløb skal udgøre en helhed.

Via de enkelte eksperimenter i delindsatsen er der identificeret følgende fund og mønstre:

- Forpligtende inddragelse af studerende og elever øger ansvaret for opgaverne og øger deres tiltro til egne evner
- Det bør være vejleders og undervisers ansvar at gennemføre en systematisk planlægning og skabe rammer for elevinddragelsen
- Når studerende og elever lærer af hinanden, skabes der ligeværdige relationer på tværs af uddannelsesniveau, og dermed gensidig læring

Udarbejdet af Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium oktober 2014.
Projektet er bevilliget af Den Europæiske Socialfond og Region Hovedstaden.